



ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน

อย่างมีประสิทธิภาพของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

A Study of Problems and Needs for Strengthening Competencies in Effective Teaching and Learning Management among Teachers at Mosque-Based Islamic Education Centers (Tadika) in the Three Southern Border Provinces of Thailand

มุสลิม คาเรง^{1*} รอฮานี มาแฉะ¹

Mutsalim Khareng^{1*} Rohanee Machae¹

(Received: November 5, 2025; Revised: December 9, 2025; Accepted: January 15, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) 2) ศึกษาความต้องการของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และ 3) นำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามที่ผ่านการประเมินวัดค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.725 ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จำนวน 1,051 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 12,263 คน จาก 1,771 ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จำแนกเป็นจังหวัดยะลา 346 คน จังหวัดปัตตานี 351 คน และจังหวัดนราธิวาส 354 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวถูกกำหนดโดยใช้ทฤษฎี Krejcie and Morgan ผลวิจัยนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) ชุดแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ซึ่งชุดแบบประเมินนี้ใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ จำนวน 10 คน ผลวิจัยนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ทั้งสามจังหวัดอยู่ในระดับน้อย จังหวัดนราธิวาส Mean = 2.47 /

¹สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

¹Academy of Islamic and Arabic Studies, Princess of Naradhiwas University

*Corresponding author. E-mail: mutsalim.k@pnu.ac.th



SD = 0.79 จังหวัดยะลา Mean = 2.44 / SD = 0.75 และจังหวัดปัตตานี Mean = 2.43 / SD = 0.75
 2) ความต้องการของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ทั้งสามจังหวัดอยู่ในระดับมาก จังหวัดนราธิวาส Mean = 4.35 / SD = 0.79 จังหวัดยะลา Mean = 3.95 / SD = 0.77 และจังหวัดปัตตานี Mean = 4.34 / SD = 0.75 และ 3) รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ค่าความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก Mean = 4.03 / S.D. = 0.64 และค่าความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด Mean = 4.45 / SD = 0.69

คำสำคัญ: ปัญหา ความต้องการ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด สมรรถนะ

Abstract

This research is a quantitative study with three objectives: (1) to examine the problems and obstacles in teaching and learning management among teachers at mosque-based Islamic education centers (Tadika); (2) to examine the needs of teachers at the mosque-based Islamic education centers (Tadika) for strengthening their competencies in classroom teaching and learning management; and (3) to propose a model for strengthening teaching and learning management competencies of teachers at the mosque-based Islamic education centers (Tadika) in order to promote students' reading, writing, and analytical thinking skills. The instruments used in this research consisted of: (1) a questionnaire with a reliability coefficient of 0.725, which was administered to a sample of 1,051 teachers from the mosque-based Islamic education centres (Tadika), selected from a total population of 12,263 teachers in 1,771 mosque-based Islamic education centres (Tadika). The sample comprised 346 teachers from Yala Province, 351 from Pattani Province, and 354 from Narathiwat Province. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan theory. The research data were analysed using descriptive statistics, namely means and standard deviations. (2) In addition, a set of evaluation instruments was used to assess the appropriateness and feasibility of the teaching and learning management competency enhancement model. These evaluation instruments were administered to a specific group of 10 experts. The data were analysed using descriptive statistics, namely means and standard deviations. The research findings indicated that: (1) the problems and obstacles in teaching and learning management among teachers at mosque-based Islamic education centres



(Tadika) in all three provinces were at a low level. The mean scores were 2.47 (SD = 0.79) in Narathiwat Province, 2.44 (SD = 0.75) in Yala Province, and 2.43 (SD = 0.75) in Pattani Province. (2) The needs of teachers at mosque-based Islamic education centres (Tadika) for strengthening competencies in classroom teaching and learning management in all three provinces were at a high level. The mean scores were 4.35 (SD = 0.79) in Narathiwat Province, 3.95 (SD = 0.77) in Yala Province, and 4.34 (SD = 0.75) in Pattani Province. (3) The teaching and learning management competency enhancement model for teachers at mosque-based Islamic education centres (Tadika) showed a high level of appropriateness (Mean = 4.03, SD = 0.64) and a highest level of feasibility (Mean = 4.45, SD = 0.69).

Keywords: Problems, Needs, Mosque-Based Islamic Education Center (Tadika), Competency

บทนำ

การศึกษาศาสนาอิสลามมีส่วนร่วมสำคัญในการสร้างค่านิยมสาธารณะและเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม โดยเน้นการเรียนรู้จากหลักคำสอนอัลกุรอานและอัลหะดีษควบคู่กับหลักความเป็นพลเมืองสากลโดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งทำให้การจัดการศึกษาในทุกระดับชั้นมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกับสถานศึกษาทั่วไป (Imtiyaz & Thongin, 2025) ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เป็นแหล่งจัดการศึกษาศาสนาอิสลามขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี โดยในระยะแรกการจัดการเรียนการสอนยังไม่มีรูปแบบชัดเจน เน้นการปลูกฝังคุณธรรมตามหลักศาสนา ใช้พื้นที่มัสยิดและภาษามลายูในการสอน ต่อมาภาครัฐได้เข้ามามีบทบาทสนับสนุนอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการกำหนดระเบียบและสนับสนุนค่าตอบแทนครูในปี พ.ศ. 2540 การมอบหมายให้กรมการปกครองดูแลการจัดตั้งตาดีกาในปี พ.ศ. 2547 และการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาพหุฐานในปี พ.ศ. 2548 จนกระทั่งมีการโอนภารกิจการกำกับดูแลตาดีกาไปยังกระทรวงศึกษาธิการตามมติคณะรัฐมนตรี และกำหนดระเบียบที่ใช้บังคับในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พ.ศ. 2550 ทำให้การดำเนินงานตาดีกามีความชัดเจนและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบัน โลกก้าวหน้าสู่ยุคดิจิทัล มีความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว แต่ความเหลื่อมล้ำในการจัดการระบบการศึกษาโดยเฉพาะศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) หลายพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ยังคงเผชิญกับอุปสรรคเชิงโครงสร้างและการปรับตัวที่ทำให้การพัฒนาอย่างไม่ก้าวหน้าทัดเทียมกับโลกภายนอก ซึ่งพบได้ในหลายงานวิจัยที่สะท้อนถึงสภาพปัญหาดังกล่าว เช่น การบริหารจัดการองค์กรที่ขาดการยอมรับและสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเต็มที่ หลักสูตรที่ไม่ตอบสนองความต้องการผู้เรียน ความซ้ำซ้อนในการเรียนรู้ของผู้เรียน ศักยภาพของครูผู้สอน (Attijani et al., 2025) อีกทั้ง การจัดการเรียน



การสอนที่ยังไม่เกิดการพัฒนายให้ทันสมัย รวมถึงการใช้เทคนิคการสอนที่ไม่หลากหลาย และการขาดทักษะในการผลิตสื่อของผู้สอน ทำให้ผู้เรียนไม่มีความกระตือรือร้นที่อยากจะเรียนรู้หรือต้องการที่จะพัฒนาตนเอง (ชนกันต์ วงษ์สันต์ และคณะ, 2565) การพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้มีคุณภาพถือเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และมีความต่อเนื่องในการส่งเสริมสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอน (ยุทธนา เกื้อกุล และคณะ, 2564) การปฏิรูปตนเองของผู้สอนสู่การเป็นครูที่มีศักยภาพและสมรรถนะที่เป็นเลิศถือเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนยกระดับศักยภาพการศึกษาในทุกๆระดับชั้น ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา เพราะครูถือเป็นแม่พิมพ์สำคัญที่จะผลิตผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพในอนาคต ซึ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นที่ประจักษ์ในสังคม (Khareng, 2020) ดังนั้น ครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จำเป็นต้องตระหนักถึงคุณค่าและบทบาทของตน พัฒนาสมรรถนะและปรับกระบวนการทัศน์ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การปรับตัวต่อบริบท และความเข้าใจความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมการเรียนรู้บนพื้นฐานของอิสลามท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน โดยแรงจูงใจในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ครูเกิดความทุ่มเท ความสุข และความสำเร็จในอาชีพ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับสมรรถนะครู คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และความสำเร็จของโรงเรียน ทั้งนี้ ครูถือเป็นทรัพยากรหลักขององค์กรการศึกษา ที่ทำให้ปัจจัยและทรัพยากรอื่นเกิดคุณค่าและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปในทิศทางการศึกษาเชิงโครงสร้าง หลักสูตร แรงจูงใจ หรือการบริหารจัดการในภาพรวม ซึ่งยังขาดการศึกษาเชิงประจักษ์ที่เป็นระบบ วินิจฉัยช่องว่างสมรรถนะอย่างละเอียดภายใต้บริบทครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) โดยเฉพาะการศึกษาที่เจาะลึกถึงสภาพปัญหาและความต้องการเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาทักษะพื้นฐานของนักเรียนในยุคดิจิทัล การขาดข้อมูลเชิงลึกในส่วนนี้ทำให้การวางแผนรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะที่เหมาะสมและปฏิบัติได้จริงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีความชัดเจนและไม่มีหลักฐานทางวิชาการรองรับอย่างเพียงพอ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงถูกกำหนดวัตถุประสงค์ตามลำดับตรรกะเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการวินิจฉัยระบุสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจริงกับครูศูนย์การศึกษาประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการประเมินและค้นหาความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะสอดคล้องกับสภาพปัญหาบริบทของพื้นที่ และนำไปสู่การนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของครูและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน



วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
2. ศึกษาความต้องการของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
3. นำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

สภาพปัญหาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

ปัจจุบันการบริหารจัดการเรียนการสอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ยังคงประสบกับปัญหาและความท้าทายหลายด้าน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะศตวรรษที่ 21 การวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎีทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ที่สำคัญ คือ ทฤษฎีระบบ ซึ่งตามแนวคิดของทฤษฎีระบบ การศึกษาถูกมองเป็นระบบย่อยที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จึงสามารถวิเคราะห์ได้จากองค์ประกอบหลักของระบบการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ศักยภาพครูผู้สอนด้านคุณวุฒิและสมรรถนะ หลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน งบประมาณ และสื่อการเรียนการสอน ความเพียงพอและคุณภาพ (Assalihee et al. (2024) 2) กระบวนการ (Process) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำ การขาดเทคนิคที่หลากหลาย การบริหารจัดการองค์กรที่ขาดระบบการนิเทศและติดตามผล และการจัดการชั้นเรียน (มุสลิม คาแรง และรอฮานี มาแฉ, 2563) และ 3) ผลผลิต/ผลลัพธ์ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทักษะการอ่าน เขียนคิดวิเคราะห์ และทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ (ชนกันต์ วงษ์สันต์ และคณะ, 2565)

ปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครู

การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับสมรรถนะของครูเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ยังประสบปัญหาการขาดทักษะการสอนที่หลากหลาย การใช้สื่อ นวัตกรรมใหม่ และการยึดติดกับการสอนแบบท่องจำ ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียนได้ ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุจากทั้งปัจจัยภายในของครู เช่น ความรู้สึกสำเร็จและแรงจูงใจในวิชาชีพ รวมถึงปัจจัยภายนอกด้านองค์กรและนโยบายทางสังคม ซึ่งล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครู สถานการณ์นี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง ผ่านการฝึกอบรมและ



การเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ครูสามารถปรับการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน (Assalihee & Boonsuk, 2023)

หลักการบริหารจัดการและสวัสดิการครู (School Management and Teacher Welfare)

สภาพปัญหาด้านสวัสดิการ ค่าตอบแทน และการบริหารจัดการองค์กรส่งผลโดยตรงต่อแรงจูงใจและขวัญกำลังใจของครู ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจ โดยเฉพาะทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ที่ชี้ว่าความต้องการพื้นฐานต้องได้รับการตอบสนองก่อนการพัฒนาตนเองในระดับสูงขึ้น ขณะเดียวกัน ทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ซเบิร์กอธิบายว่า ความพึงพอใจในการทำงานเกิดจากทั้งปัจจัยตัวกระตุ้นและปัจจัยค้ำจุน (Nickerson, 2025) ทฤษฎีข้างต้นสอดคล้องกับผลวิจัยของปวีณสุตา ปัญญาจันทร์ และทองฟู ศิริวงศ์ (2567) การส่งเสริมความพึงพอใจในการปฏิบัติงานช่วยลดการลาออก การขาดงาน และความเปราะบาง โดยความพึงพอใจเกิดจากผลตอบแทนทั้งด้านวัตถุและจิตใจ รวมถึงสิ่งจูงใจที่มีอยู่ในหน่วยงาน เมื่อหน่วยงานมีปัจจัยจูงใจที่เหมาะสม บุคลากรจะเกิดความผูกพัน ความทุ่มเท และความตั้งใจทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนและคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้นในสถานศึกษา

สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะเชิงประจักษ์จากงานวิจัย

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในศูนย์ตาติกาสามารถจัดกลุ่มได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาติกา)

กลุ่มปัญหา	ประเด็นหลัก	การเชื่อมโยงทางทฤษฎี/หลักการ
ด้านครูผู้สอน	ขาดทักษะการสอนสมัยใหม่ (เน้นบรรยาย/ท่องจำ), ขาดความรู้ด้านการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย, ขาดการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการสอน	แนวคิดการพัฒนาสมรรถนะครู, ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) และทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) (สะท้อนว่าการสอนยังคงเน้น Behaviorism มากกว่า Constructivism)
ด้านหลักสูตร	หลักสูตรไม่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นทั้งหมด, เนื้อหาแน่นเกินไป, ขาดการบูรณาการ และการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์	หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum), หลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง
ด้านบริหารจัดการและสวัสดิการ	สวัสดิการและค่าตอบแทนครูต่ำ ไม่สม่ำเสมอ, ขาดระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน, การสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐยังไม่ครอบคลุม	ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory), หลักการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) ในสถานศึกษา
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ขาดอุปกรณ์/สื่อการสอนที่ทันสมัย และอาคารสถานที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบ Active Learning	ทฤษฎีระบบ (ปัจจัยนำเข้า), หลักการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้



ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ซับซ้อน ครอบคลุมทั้งปัจจัยด้านบุคลากร งบประมาณ หลักสูตร และการบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหายังยืดยาวจึงจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะครูควบคู่ไปกับการยกระดับสวัสดิการและการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สามารถทำหน้าที่เป็นสถาบันหลักในการบ่มเพาะเยาวชนมุสลิมได้อย่างมีคุณภาพ

ปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนให้เป็นประสิทธิภาพ

การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยการเสริมสร้างสมรรถนะของครูผู้สอนในทุกมิติ สมรรถนะในที่นี้ไม่ได้จำกัดเพียงความรู้เนื้อหา แต่รวมถึงทักษะการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน และการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา

ปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับทฤษฎี/หลักการ

ปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างสมรรถนะครูตาดีกาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับหลัก โดยอ้างอิงตามกรอบแนวคิดทางการศึกษาและจิตวิทยา

1. ปัจจัยระดับบุคคล: สมรรถนะและความพร้อมของครู (Individual factor: teacher competency)

ตารางที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับทฤษฎี/หลักการ

ปัจจัยสำคัญ	ทฤษฎี/หลักการที่เกี่ยวข้อง	คำอธิบายเชิงวิชาการ
สมรรถนะด้านการสอนเชิงนวัตกรรม (Innovative Pedagogy)	ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) โดยเฉพาะแนวคิดของ Vygotsky (1978) (Zone of Proximal Development)	การเสริมสร้างทักษะให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ไม่ใช่เพียงการถ่ายทอดความรู้ (Passive Learning) โดยเน้นการใช้ Active Learning และสื่อ/เทคโนโลยีดิจิทัล (เช่น การใช้สื่อ AR/VR เพื่อจำลองพิธีกรรมทางศาสนา)
ความรู้เฉพาะทางด้านเนื้อหาและภาษา (Content and Language Knowledge)	หลักการบูรณาการหลักสูตร (Curriculum Integration) และหลักการจัดการเรียนรู้ภาษาที่สอง (Second Language Acquisition)	ความเชี่ยวชาญในวิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ/มลายู รวมถึงความสามารถในการบูรณาการความรู้ทางศาสนาเข้ากับทักษะชีวิต และทักษะการคิดวิเคราะห์



ตารางที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับทฤษฎี/หลักการ (ต่อ)

ปัจจัยสำคัญ	ทฤษฎี/หลักการที่เกี่ยวข้อง	คำอธิบายเชิงวิชาการ
แรงจูงใจและความผูกพันต่อองค์กร (Motivation and Commitment)	ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) โดยเฉพาะ ทฤษฎีปัจจัยคู่ของ Herzberg (Two-Factor Theory)	การเสริมสร้างปัจจัยจูงใจ (Motivator Factors) เช่น โอกาสในการเติบโตในสายงาน การยอมรับ และความรู้สึกสำเร็จ ควบคู่กับการลดปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene Factors) เช่น ปัญหาค่าตอบแทนต่ำและสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย

ปัจจัยระดับองค์กร: การบริหารจัดการและการสนับสนุน (Organizational factor: management and support)

ตารางที่ 3 ปัจจัยระดับองค์กร การบริหารจัดการและการสนับสนุน

ปัจจัยสำคัญ	ทฤษฎี/หลักการที่เกี่ยวข้อง	คำอธิบายเชิงวิชาการ
การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development: CPD)	หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และ แนวคิดการเรียนรู้ในที่ทำงาน (Workplace Learning)	การจัดระบบอบรมระยะสั้นที่เน้นการปฏิบัติจริง (Practice-Based Training) และมีระบบ การนิเทศโค้ชชิ่ง (Coaching and Mentoring) ที่สม่ำเสมอ เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชั้นเรียนได้ทันทีและมีการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน
การสนับสนุนด้านทรัพยากร (Resource Provision)	ทฤษฎีระบบ (System Theory) ปัจจัยนำเข้า (Input)	การจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่เพียงพอและเหมาะสม (Digital Infrastructure) เพื่อเป็นเครื่องมือให้ครูสามารถใช้สมรรถนะด้านนวัตกรรมการสอนได้อย่างเต็มที่
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership)	ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theory) ของ Bass & Avolio (1994)	ผู้บริหาร (อิหม่ามหรือผู้ดูแลศูนย์) ต้องเป็นผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมการคิดเชิงนวัตกรรม และกระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยระดับนโยบายและภาคีเครือข่าย (Policy and network factor)

ตารางที่ 4 ปัจจัยระดับนโยบายและภาคีเครือข่าย

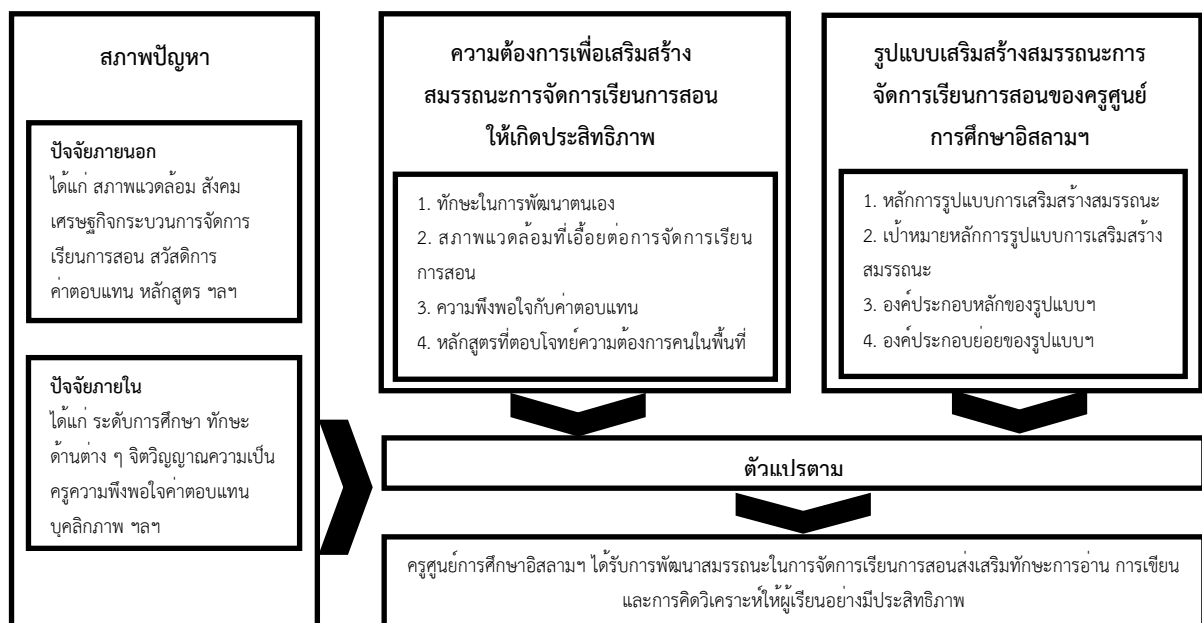
ปัจจัยสำคัญ	ทฤษฎี/หลักการที่เกี่ยวข้อง	คำอธิบายเชิงวิชาการ
ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน (Parental and Community Engagement)	ทฤษฎีระบบนิเวศของ Bronfenbrenner (Ecological Systems Theory) (Microsystem และ Mesosystem)	การสร้างกลไกความร่วมมือที่แข็งแกร่งระหว่างบ้าน-ศูนย์คำติภา-มัธยม เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติทางศาสนาของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน
การกำกับดูแลและมาตรฐานที่ชัดเจน (Regulation and Standardization)	หลักการบริหารจัดการคุณภาพ (Total Quality Management: TQM) ในการศึกษา	การกำหนดมาตรฐานสมรรถนะครูคำติภาและมาตรฐานหลักสูตรที่ชัดเจนจากหน่วยงานภาครัฐ (เช่น สำนักงานการศึกษาเอกชน) พร้อมทั้งมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง



การเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต้องเป็นไปอย่างองค์รวม ที่ขับเคลื่อนพร้อมกันในทุกระดับ ตั้งแต่การพัฒนาสมรรถนะเชิงนวัตกรรมของครู (ระดับบุคคล) การสร้างระบบสนับสนุนและแรงจูงใจในองค์กร (ระดับองค์กร) ไปจนถึงการสนับสนุนจากนโยบายและชุมชน (ระดับนโยบาย) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลงทุนในการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และการยกระดับสวัสดิการ ถือเป็น ปัจจัยวิกฤตสู่ความสำเร็จ ตามหลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รายละเอียดดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่วิจัย คือศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ผู้ปกครองส่วนใหญ่นิยมส่งลูกหลานเรียนตามศูนย์ฯ ไกล่บ้าน ที่มีอยู่เกือบทุกพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนในพื้นที่เชื่อว่าศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สามารถบ่มเพาะให้ลูกหลานรู้จักรากฐานของอิสลาม



2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิจัยนี้เป็นการวิจัยหน่วยศึกษาและพื้นที่เก็บข้อมูลค่อนข้างกว้าง ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลตั้งแต่ เมษายน พ.ศ. 2564 จนถึง ธันวาคม พ.ศ. 2567 รวมเวลา 4 ปี ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจรายชื่อศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งจดทะเบียนและไม่จดทะเบียน ทั้งสิ้น 1,771 แห่ง แบ่งเป็นจังหวัดยะลา 447 แห่ง จังหวัดปัตตานี 648 แห่ง และจังหวัดนราธิวาส 676 แห่ง โดยมีจำนวนครูผู้สอนทั้งสิ้น 12,263 คน แบ่งเป็นจังหวัดยะลา 3,591 คน จังหวัดปัตตานี 3,912 คน และจังหวัดนราธิวาส 4,760 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2566) จากจำนวนประชากรทั้งสิ้นถูกกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎี Krejcie and Morgan (1970) โดยกำหนดตามจำนวนผู้สอนในแต่ละจังหวัด ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ทั้งสิ้น 1,051 คน จำแนกเป็นจังหวัดยะลา 346 คน จังหวัดปัตตานี 351 คน และจังหวัดนราธิวาส 354 คน และได้เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดละ 10 คน เพื่อการขยายของข้อมูลหรือข้อมูลไม่ครบถ้วน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสะท้อนความหลากหลายและสัดส่วนที่แท้จริงของครูในแต่ละพื้นที่ การวิจัยจึงใช้กลยุทธ์การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 1 การสุ่มศูนย์ตาดีกา (หน่วยการศึกษา) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน โดยแบ่งประชากรครูออกเป็น 3 ชั้นภูมิหลักตามจังหวัด (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) และคำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างให้สอดคล้องกับสัดส่วนของประชากรครูในแต่ละจังหวัด

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างครู (หน่วยวิเคราะห์) เมื่อได้ศูนย์ตาดีกาที่ถูกสุ่มเลือกแล้ว ทำการเลือกครูผู้สอนภายในศูนย์นั้น ๆ โดยใช้การสุ่มอย่างเป็นระบบจากบัญชีรายชื่อครู จนกว่าจะได้จำนวนตัวอย่างครบตามโควตาของแต่ละชั้นภูมิ กระบวนการดำเนินการคือการเลือกตัวอย่างโดยการกำหนด ช่วงห่างในการสุ่ม โดยมีวิธีปฏิบัติคือ หากศูนย์ตาดีกานั้นมีครู 20 คน และต้องสุ่ม 5 คน จะกำหนดให้ $k = 20/5 = 4$ ผู้วิจัยสุ่มเลือกหมายเลขเริ่มต้น เช่น หมายเลข 2 แล้วนับไปที่ละ 4 หมายเลข คนที่ 2-6-10-14-18 จนครบจำนวนที่ต้องการ ในการนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเข้าโดยมีเงื่อนไขเป็นครูผู้สอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ถูกคัดเลือกเข้าเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ตามที่กำหนดศูนย์ตาดีกาถูกสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน และครูผู้สอนในศูนย์นั้น ๆ ถูกสุ่มแบบอย่างเป็นระบบ และเกณฑ์การคัดออกกลุ่มตัวอย่างคือ บุคคลที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูสอน จะถูกคัดออกจากการประเมินสมรรถนะ นอกจากนี้ข้อมูลในแบบสอบถามที่ตอบกลับมามีข้อมูลสำคัญขาดหายไป หรือตอบไม่ครบถ้วนจนไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ทางสถิติได้ และผู้ที่ไม่อยู่ในกลุ่มสุ่มตัวอย่าง เช่นครูที่ไม่ได้ถูกสุ่มเลือกตามกระบวนการ Multi-stage sampling ที่เข้มงวดของโครงการวิจัย



ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการของครูผู้สอน และแนวทางยกระดับศักยภาพพัฒนาสมรรถนะผู้สอน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นในการวิจัย
2. สํารวจสถานศึกษาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้ทำการยื่นคำร้องขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เริ่มตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2564 โดยวิธีการยื่นแบบสอบถามให้กับครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
3. เก็บรวบรวมข้อมูลบริบทที่เกี่ยวข้องกับปัญหา อุปสรรค ความต้องการของครูผู้สอน และแนวทางยกระดับศักยภาพพัฒนาสมรรถนะผู้สอน ที่เกี่ยวข้องจากผู้ที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ และนำข้อมูลมาสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดทำกรอบแนวคิด และสร้างแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องสำนวน ภาษา และหาค่าความเชื่อมั่น โดยการวัดความสอดคล้องภายในด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาพบว่า ความเที่ยงเท่ากับ .725 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์และสามารถนำไปใช้ในการวิจัยจริงได้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างชุดเครื่องมือแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นสภาพปัญหา อุปสรรคการจัดการเรียนการสอน และความต้องการของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 30 ข้อ โดยกำหนดระดับการให้คะแนน 5 ระดับเกณฑ์จากน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ และตอนที่ 3 แบบสอบถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 10 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ด้วยการใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน กำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมและความเป็นไปได้ต้องมากกว่า 3.51 ขึ้นไป ชุดเครื่องมือวิจัยดังกล่าวนี้



ได้ผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา IOC โดยพิจารณาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมีค่าเท่ากับ ≥ 0.05 ถือเป็นที่ยอมรับ

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคำนวณค่า SPSS และแจกแจงค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปรค่าและการให้ลำดับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามข้อความในข้อคำถามมีการกำหนดการให้คะแนนอย่างชัดเจน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

ข้อที่	ข้อคำถาม	ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดนราธิวาส			ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดยะลา			ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดปัตตานี		
		ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
1	ท่านมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ดึงดูดผู้เรียนให้สนใจ	2.22	0.68	น้อย	3.36	0.78	ปานกลาง	2.67	0.87	ปานกลาง
2	ท่านมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน	1.32	0.63	น้อยที่สุด	3.21	0.68	ปานกลาง	1.32	0.69	น้อยที่สุด
3	ท่านเป็นผู้ที่ให้ความตระหนักด้านการจัดการเรียนการสอน ทบทวน และเตรียมการก่อนเข้าสอนทุกครั้ง	2.37	0.74	น้อย	3.11	0.98	ปานกลาง	3.22	0.78	ปานกลาง
4	ท่านมีความสามารถในการจัดสรรรูปแบบการสอนที่หลากหลาย	2.41	0.85	น้อย	1.72	0.53	น้อย	2.33	0.69	น้อย
5	ท่านพอใจกับหลักสูตรที่มีอยู่ปัจจุบันง่ายต่อการจัดการเรียนการสอนและตอบโจทย์ความต้องการของสังคม	1.63	0.58	น้อย	2.33	0.78	น้อย	2.31	0.84	น้อย
6	ท่านมีความรู้ในรายวิชาที่ได้รับมอบหมายและสามารถถ่ายทอดไปยังผู้เรียนให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน	3.01	0.92	ปานกลาง	2.89	0.89	ปานกลาง	3.53	0.75	มาก
7	ท่านเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการงานที่ได้รับมอบหมายและกระทำอย่างตั้งใจ	2.83	0.87	ปานกลาง	2.61	0.68	ปานกลาง	2.58	0.59	ปานกลาง



ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์
การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดนราธิวาส			ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตา ดีกา) จังหวัดยะลา			ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตา ดีกา) จังหวัดปัตตานี		
		ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
8	ท่านพอใจกับสวัสดิการคุ้มครอง ครูตาดีกาที่มีอยู่ ณ ปัจจุบัน	1.76	0.75	น้อย	1.32	0.65	น้อยที่สุด	2.31	0.69	น้อย
9	ท่านพอใจกับค่าตอบแทนหรือ เงินเดือนปัจจุบัน	1.23	0.85	น้อยที่สุด	1.29	0.85	น้อยที่สุด	1.93	0.95	น้อย
10	ท่านพอใจกับบริบท ความสัมพันธ์อันดีที่น้องระหว่าง เพื่อนครูด้วยกัน	4.86	0.98	มากที่สุด	2.66	0.75	ปานกลาง	2.54	0.75	ปานกลาง
11	ท่านพอใจกับการบริหารจัดการ ของผู้มีอำนาจในศูนย์การศึกษา อิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)	3.36	0.78	ปานกลาง	3.12	0.69	ปานกลาง	2.86	0.76	ปานกลาง
12	ตาดีกาที่ท่านสอนมีอุปกรณ์การ เรียนโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การศึกษา ฯลฯ เอื้ออำนวยต่อการจัดการ เรียนการสอนที่ดึงดูดผู้เรียนให้ ตั้งใจเรียน	2.12	0.86	น้อย	1.38	0.64	น้อยที่สุด	2.31	0.71	น้อย
13	สภาพแวดล้อมตาดีกาที่ท่าน สอนโดยรวมมีบรรยากาศที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้	2.35	0.96	น้อย	3.36	0.74	ปานกลาง	2.40	0.62	น้อย
14	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการ ส่งเสริมด้านการปลูกฝังหลัก คำสอนอิสลาม	2.33	0.87	น้อย	2.37	0.96	น้อย	1.89	0.69	น้อย
15	ผู้ปกครองมีความตั้งใจที่จะ พัฒนาร่วมกันในการยกระดับ การศึกษาระดับตาดีกา	3.29	0.62	ปานกลาง	1.89	0.66	น้อย	2.30	0.88	น้อย
รวม		2.47	0.79	น้อย	2.44	0.75	น้อย	2.43	0.75	น้อย



วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาความต้องการของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ข้อที่	ข้อคำถาม	ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดนราธิวาส			ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดยะลา			ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดปัตตานี		
		ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
1	ท่านต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	4.52	0.67	มากที่สุด	4.21	0.68	มาก	4.51	0.69	มากที่สุด
2	ท่านยินดีเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเองสู่การเป็นครูผู้ที่มีอาชีพ	3.67	0.91	มาก	3.89	0.72	มาก	4.62	0.87	มากที่สุด
3	ท่านอยากให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาครูจัดโครงการพัฒนาครูบ่อยครั้ง	3.97	0.94	มาก	3.67	0.86	มาก	4.83	0.67	มากที่สุด
4	ท่านสนใจที่จะเข้าร่วมอบรมจัดทำสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ที่สามารถดึงดูดผู้เรียน	3.87	0.87	มาก	4.31	0.67	มาก	4.55	0.71	มากที่สุด
5	ท่านอยากให้มื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายยิ่งขึ้น	4.75	0.63	มากที่สุด	3.69	0.81	มาก	4.01	0.84	มาก
6	ท่านอยากให้เพิ่มสวัสดิการแก่ครูตาดีกาโดยเฉพาะสวัสดิการด้านสุขภาพ	4.91	0.58	มากที่สุด	3.71	0.94	มาก	3.69	0.62	มาก
7	ท่านอยากให้เพิ่มค่าตอบแทนครูตาดีกาเพื่อเสริมขวัญและกำลังใจแก่บรรดาครู	4.76	0.97	มากที่สุด	4.01	0.61	มาก	4.62	0.78	มากที่สุด
8	ท่านอยากให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันพัฒนาระดับการศึกษาระดับตาดีกาอย่างมั่นคงแต่ต่อเนื่อง	4.21	0.81	มาก	4.32	0.66	มาก	3.98	0.69	มาก
9	ท่านอยากให้ผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายพัฒนาการศึกษาระดับตาดีกาตระหนักให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาตาดีกาทุกมิติ	3.62	0.69	มาก	3.89	0.94	มาก	3.95	0.88	มาก

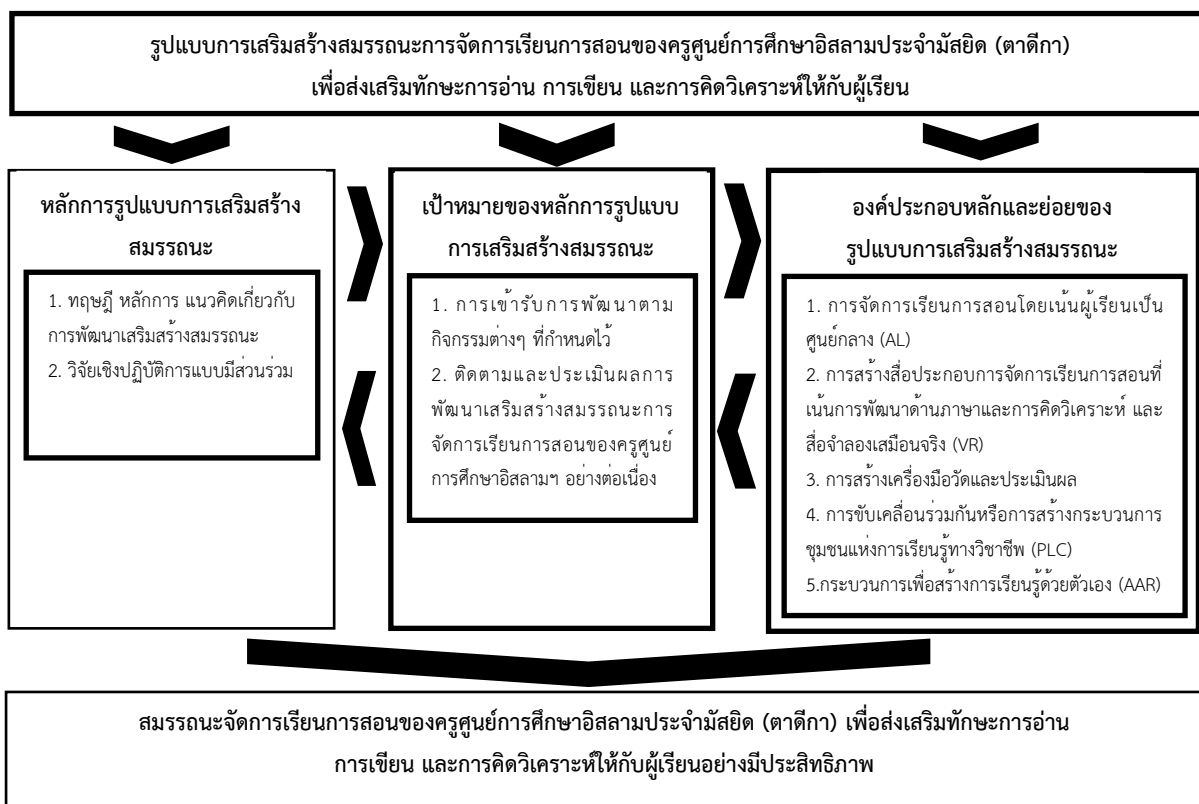


ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดนราธิวาส			ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดยะลา			ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดปัตตานี		
		ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
10	ท่านอยากให้การบริหาร ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ดำเนินการอย่างมีระบบ โปร่งใส ตรงไปตรงมา	3.91	0.87	มาก	3.67	0.88	มาก	3.87	0.74	มาก
11	ท่านอยากให้ตาดีกามีอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน เหมาะสมกับปริมาณของผู้เรียน	4.62	0.69	มากที่สุด	4.22	0.75	มาก	4.62	0.59	มากที่สุด
12	ท่านอยากให้หน่วยงานภาครัฐ เข้ามาจัดการอำนวยความสะดวกยกระดับการศึกษา ระดับตาดีกาทุกมิติ	4.89	0.73	มากที่สุด	3.69	0.81	มาก	3.69	0.74	มาก
13	ท่านอยากให้มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทและตอบโจทย์ความต้องการของสังคม	4.67	0.84	มากที่สุด	3.87	0.86	มาก	4.72	0.81	มากที่สุด
14	ท่านอยากให้หน่วยงานภาครัฐ จัดสรรงบประมาณในการสร้างอาคารเรียนเอื้อต่อการเรียน และเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน	4.63	0.97	มากที่สุด	4.06	0.67	มาก	4.61	0.89	มากที่สุด
15	ท่านอยากให้บริเวณ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มีการจัดระเบียบ ความสะอาด ถูกสุขลักษณะ	4.31	0.68	มาก	4.12	0.69	มาก	4.87	0.77	มากที่สุด
รวม		4.35	0.79	มาก	3.95	0.77	มาก	4.34	0.75	มาก

วัตถุประสงค์ที่ 3 นำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน

1. การสร้างและการพัฒนารูปแบบเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ฯ



ภาพที่ 2 รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน

2. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน

ประเด็นพิจารณา	ความเหมาะสม (Mean=3.51)				ความเป็นไปได้ (Mean=3.51)			
	Mean	S.D.	ระดับ	P	Mean	S.D.	ระดับ	P
1. ศึกษาความต้องการและความจำเป็นก่อนการเข้าร่วมอบรม ออกแบบ กำหนดหลักสูตร วัตถุประสงค์การอบรม รูปแบบการอบรมที่เหมาะสม การกำกับติดตามและประเมินผลการอบรม และการสะท้อนผล นำผลประเมินไปปรับปรุง	4.38	0.52	มาก	0.00	4.11	0.77	มาก	0.00



ตารางที่ 7 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน (ต่อ)

ประเด็นพิจารณา	ความเหมาะสม (Mean=3.51)				ความเป็นไปได้ (Mean=3.51)			
	Mean	S.D.	ระดับ	P	Mean	S.D.	ระดับ	P
2. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการศึกษา ค้นคว้า แสวงหา โอกาส พัฒนาความรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย และเปลี่ยน องค์ความรู้ใหม่อยู่เสมอ	3.98	0.49	มาก	0.00	4.66	0.63	มากที่สุด	0.00
3. การสร้างสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ทักษะด้านภาษา เขียน และคิดวิเคราะห์ และสื่อจำลอง เสมือนจริง (VR) เช่นการสร้างบัตรคำ รูปภาพจำลอง เสมือนจริง ฯลฯ	3.66	0.66	มาก	0.00	4.42	0.81	มาก	0.00
4. การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะ ด้านการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ตามสภาพจริง	4.13	0.73	มาก	0.00	4.19	0.78	มาก	0.00
5. มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างองค์ ความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียน การสอนบรรลุเป้าหมาย (PLC)	3.75	0.56	มาก	0.00	4.73	0.57	มากที่สุด	0.00
6. กระบวนการเพื่อสร้างการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (AAR) มี การสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน และนำผล ประเมินไปปรับแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	4.33	0.90	มาก	0.00	4.61	0.63	มากที่สุด	0.00
ภาพรวม	4.03	0.64	มาก	0.00	4.45	0.69	มาก	0.00

จากตารางที่ 7 พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์ การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ให้กับ ผู้เรียนโดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้สูงกว่าเกณฑ์ (Mean=3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01



อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ค่อนข้างน่าเป็นห่วงในหลายมิติ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดสภาพปัญหาและอุปสรรคดังต่อไปนี้

ปัญหาด้านทักษะการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะการสร้างสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนในหลาย ๆ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ขาดทักษะในด้านการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากมาจากหลายปัจจัย เช่น ความไม่พร้อมของผู้สอนในหลาย ๆ ด้าน ขาดเทคนิคการสอนที่ตอบโจทย์ผู้เรียน ความไม่เข้าใจเรื่องหลักสูตรการสอน อาจเป็นเพราะผู้สอนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับชานาวิหรือเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ส่งผลให้เนื้อหาในรายวิชาที่รับผิดชอบถูกถ่ายทอดออกไปค่อนข้างจำกัด อาจไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดตามที่ปรากฏในหลักสูตร และทักษะการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลางที่ใช้กระบวนการหรือวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ไม่หลากหลาย สอนโดยการบรรยายหน้าชั้นเรียน ให้นักเรียนท่องจำอิงการอ่านหรือบทเทศน์ด้วยวิธีเดิม ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรียา หะยีเหี้ยบ (2564) พบว่า การพัฒนาสถานศึกษาควรเน้นย้ำในการพัฒนาบุคลากรผู้สอนทั้งในด้านความรู้ทางศาสนา ความสามารถในการนำเสนอหรือความชำนาญในวิชาชีพผู้สอน ในขณะเดียวกันผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ และขาดความรู้ความสามารถด้านวิชาการและการบริหารจัดการ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ที่ชัดเจนเพื่อระบบการบริหารจัดการตาดีกาเกิดประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม บางศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เริ่มให้ความสำคัญในเรื่องการใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนการสอนเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งกาญจน์ ชันติจิตร (2567) ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) บางศูนย์นำขึ้นชมเพราะมีการนำเอาเทคโนโลยีไอทีมาประกอบการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างบรรยากาศให้น่าเรียนและเข้าถึงผู้เรียนได้ง่าย

ปัญหาด้านหลักสูตรก็ถือเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งเกือบทุกระดับชั้นของการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาในระดับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูฮ์อินประจำมัสยิด พ.ศ. 2548 เป็นหลัก ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ค่อนข้างเก่าไม่มีการปรับปรุงหรือแก้ไขเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในขณะเดียวกันบางศูนย์ตาดีกา มีการใช้หลักสูตรที่หลากหลายตามสภาพความพร้อมของแต่ละศูนย์ตาดีกา เช่น หลักสูตรปัสตาคอที่พัฒนาขึ้นโดยองค์กรท้องถิ่น หลักสูตรโรงเรียนดรุณาสลาม หลักสูตรที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เป็นต้น เห็นได้ว่า หลักสูตรในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มีความหลากหลายและมีความแตกต่างในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตามหลักสูตรยังไม่ถูกนำไปใช้ตามความประสงค์อย่างสมบูรณ์เพราะยังขาดความเข้าใจในการปฏิบัติของผู้สอน ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นส่วนหนึ่ง



มาจากการศึกษาภาพทางวิชาการของผู้นำศูนย์ฯ และคณะทำงานทางวิชาการศูนย์ฯ ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของมุฮัมหมัดอาฟีฟ และคณะ (2564) พบว่า ทรัพยากรด้านบุคคลมีผลต่อการพัฒนาผลลัพธ์ทางการศึกษาของผู้เรียนอาจเป็นเพราะองค์ประกอบด้านทรัพยากรบุคคลมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้บริหาร ครู และผู้เรียน โดยในส่วนของผู้บริหาร ผลลัพธ์ทางการศึกษาของผู้เรียนจะสูงขึ้นเมื่อผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ กำหนดขอบข่ายการปฏิบัติงานที่ยืดหยุ่น ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน และให้อิสระแก่ครูผู้สอนในการตัดสินใจออกแบบ

ปัญหาด้านสวัสดิการและค่าตอบแทนครูถือเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อมาค่อนข้างนาน ถึงแม้ปัจจุบันศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ได้รับบุดหนุนจากภาครัฐแต่ด้วยจำนวนงบที่ค่อนข้างจำกัด ไม่เพียงพอต่อการจัดการบริหารส่งผลให้บางศูนย์ฯ ต้องหาแหล่งทุนเพิ่มจากการขอรับบริจาคจากผู้ปกครอง หรือขอความอนุเคราะห์จากผู้หวังดี และหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรงต่อศูนย์ฯ ในแต่ละชุมชน สภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานของกรมประชาสัมพันธ์ (2568). ระบุถึงปัญหาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งบางพื้นที่เสนอให้จัดเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษา แต่ก็อาจประสบปัญหาได้เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่มีฐานะยากจนทำให้เกิดความยากลำบาก ปัญหาด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน ก็เช่นกัน ถือเป็นประเด็นสำคัญไม่แพ้กันเมื่อเทียบกับปัญหาอื่น ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ส่วนใหญ่ขาดแคลนอาคารเรียน สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอ และขาดการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลวิจัยสะท้อนถึงสภาพความต้องการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ต่อการพัฒนาตนเอง ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมตลอดการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน แสดงถึงแรงจูงใจเชิงวิชาชีพและทัศนคติที่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูส่วนใหญ่ให้ความเห็นต้องการพัฒนาตนเอง อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง แม้เป็นระดับความถี่ขั้นต่ำ แต่ตีความได้ว่าเป็น “การเรียนรู้แบบต่อเนื่อง” (Sustained participation) ตลอดปีการศึกษา ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับ Desimone and Pak. (2022) และ Assalihee (2024) ซึ่งว่าการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีความต่อเนื่อง เน้นเนื้อหาวิชา และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและสะท้อนผล สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนได้อย่างมีนัยสำคัญ และเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในบริบทพื้นที่ชายแดนใต้

ความต้องการด้านการเข้าร่วมพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า เสียงส่วนใหญ่จากผู้ให้ข้อมูลสะท้อนเห็นถึงสภาพปัญหางบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอ อาคารเรียน สื่อการเรียนการสอน และสาธารณูปโภคขาดแคลน ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สภาพอาคารเรียนส่วนใหญ่เป็นอาคารที่ชาวบ้านร่วมกันสร้างที่ได้รับงบประมาณจากการร่วมบริจาค และเป็นอาคารกึ่งถาวร



บางที่ไม่มีเขตแดนและผนังกันระหว่างห้อง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจึงมีบทบาทสำคัญในการเข้ามาให้ความสำคัญ ติดตาม ดูแล และฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมและยกระดับคุณภาพการศึกษา ตามที่มูฮัมหมัดบูคอรี มะแอ และคณะ (2025) ได้เสนอไว้ว่าการพัฒนาสถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานจากหน่วยงานรัฐ เพื่อแก้ไขข้อจำกัดในการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะด้านการปรับปรุงอาคารและสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

ความต้องการด้านอุปกรณ์ทางการศึกษาก็เช่นกัน การจัดการศึกษาในศูนย์ฯ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น สื่อดิจิทัล คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ และระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดเนื้อหาและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและทันสมัยช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยครูในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด วิเคราะห์ และการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น งานวิจัยของเอกภักดิ์ มีชัย และคณะ (2565) การใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและทันสมัย โดยคำนึงถึงบริบทด้านภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียน มีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ เพิ่มความเข้าใจ และลดข้อจำกัดในการสื่อสาร โดยเฉพาะในบริบทพื้นที่ทุรกันดารและพื้นที่ชายแดน ดังนั้น อุปกรณ์และเทคโนโลยีการศึกษาที่เพียงพอและทันสมัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมประสิทธิผลของการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม

ความต้องการด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังคงได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการในระดับต่ำเมื่อเทียบกับปริมาณงานและความรับผิดชอบ ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแรงจูงใจและอัตราการคงอยู่ในวิชาชีพต่ำ การยกระดับสวัสดิการและค่าตอบแทนที่เหมาะสมจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตและเพิ่มพลังใจให้ครูตาติกาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ รายงานจาก Thailand Development Research Institute (2024) ระบุว่า ปัญหาค่าตอบแทนต่ำเป็นหนึ่งในอุปสรรคหลักที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ครูที่มีความมั่นคงด้านรายได้และสวัสดิการจะมีแรงจูงใจสูงขึ้น และสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้ต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลวิจัยของปวีณสุตา ปัญญาพันธ์ และทองฟูศิริวงศ์ (2567) ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ช่วยลดความไม่พอใจและเสริมสร้างความมั่นคงในงาน หากได้รับการยกระดับอย่างเหมาะสมจะส่งผลต่อคุณภาพการสอนและการคงอยู่ในวิชาชีพของครูตาติกาอย่างยั่งยืน

ความต้องการด้านบริหารจัดการองค์กรและหลักสูตร การบริหารจัดการองค์กรและหลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาติกา) เนื่องจากเป็นกลไกที่กำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน หากการบริหารจัดการเป็นระบบ มีการวางแผน



กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและมาตรฐานการศึกษาสมัยใหม่ จะช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างมีนัยสำคัญ งานวิจัยของ Attijani et al. (2025) ชี้ให้เห็นว่าศูนย์ตาดิกาที่มีการบริหารจัดการด้านหลักสูตรอย่างมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การออกแบบเนื้อหาไปถึงการประเมิน ผลลัพธ์ที่ได้คือหลักสูตรมีความสอดคล้องกับบริบทศาสนา วัฒนธรรมท้องถิ่น และตอบโจทย์ทักษะชีวิตที่ชุมชนต้องการทำให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ด้านศาสนาและทักษะปฏิบัติที่ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เช่น ทักษะสื่อสาร ทักษะคิดวิเคราะห์ และทักษะอาชีพพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา) ควรได้รับการพัฒนาครอบคลุมทุกมิติและควรมีระบบติดตามอย่างต่อเนื่อง รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา) ที่ปรากฏในภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงการออกแบบองค์ประกอบอย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกับหลักการทางวิชาการด้านการพัฒนาครูและการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเริ่มจากหลักการของรูปแบบ ซึ่งอาศัยทฤษฎีการพัฒนาสมรรถนะ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อันเป็นแนวทางที่ช่วยให้ครูได้มีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Dokmai et al., 2023; Kaiyasit et al., 2024) ทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ชี้ว่า การพัฒนาครูผ่านกิจกรรมเชิงรุก เช่น Active learning และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลต่อการเรียนรู้เชิงลึกของผู้เรียน (ปิ่นมุก เสนาดิสัย, 2567) องค์ประกอบหลักและย่อยของรูปแบบ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) การสร้างและใช้สื่อวัตกรรม การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย การขับเคลื่อนโดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมดนี้เป็นกระบวนการที่มีงานวิจัยรองรับ เช่น การใช้ PLC ที่ช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครูและยกระดับคุณภาพการสอน (นฤมล ภูสิงห์, 2567) รวมถึงการใช้ AAR ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ช่วยให้ครูพัฒนาทักษะการสอนอย่างต่อเนื่อง (Darling-Hammond et al., 2017) กล่าวโดยสรุป รูปแบบดังกล่าวสะท้อนแนวทางที่สอดคล้องกับทั้ง ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ และทฤษฎีการพัฒนาครูเชิงสมรรถนะที่เน้นการมีส่วนร่วม การปฏิบัติจริง และการสะท้อนผล เพื่อยกระดับคุณภาพครูและศักยภาพผู้เรียนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา) อย่างเป็นระบบและยั่งยืน ผลวิจัยจากตารางที่ 4 จะเห็นว่า ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการ และความเป็นไปได้ ในระดับสูงต่อการนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา) โดยภาพรวมพบว่า ความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ย 4.03 (ระดับมาก) และความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ย 4.45 (ระดับมากที่สุด) ซึ่งบ่งชี้ว่าบุคลากรกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการพัฒนาแบบนี้



1. ความต้องการรูปแบบการพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติและการมีส่วนร่วม (ข้อ 1 และ 6) ผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาวิชาชีพครูแนวใหม่ ที่เน้นการย้ายจากการอบรมแบบให้ความรู้ไปสู่การเรียนรู้จากประสบการณ์และการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ ของ Kolb (1984) การที่ครูต้องการให้มีการสะท้อนผล และนำผลไปปรับปรุง (ข้อ 6) แสดงให้เห็นถึงความต้องการวงจรการเรียนรู้ที่ครบถ้วน หลักการประเมินความต้องการในการฝึกอบรม คือการให้ความสำคัญกับการศึกษาความต้องการก่อนการอบรม (ข้อ 1) เป็นไปตามหลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ที่ชี้ว่า การพัฒนาบุคลากรจะมีประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อหลักสูตรนั้นตอบโจทย์ช่องว่างของสมรรถนะที่ขาดอยู่จริง

2. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ข้อ 2 และข้อ 5) ผลลัพธ์นี้เน้นย้ำว่าการเสริมสร้างสมรรถนะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ผ่านการอบรมจากภายนอกเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในองค์กรอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ทางสังคม ของ Vygotsky (1978) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การแบ่งปันประสบการณ์และความรู้ระหว่างเพื่อนร่วมวิชาชีพ (Wattanakornsiri et al., 2023) (ข้อ 5) เป็นการใช้เพื่อนร่วมงานเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ซึ่งช่วยยกระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ข้อ 2) ให้เป็นจริงได้ หลักการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการให้ค่าความเป็นไปได้สูงมากต่อการจัดห้องเรียนที่ครูสามารถค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ข้อ 2) เป็นการสะท้อนความตื่นตัวของครูต่อการเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

3. ความจำเป็นในการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี (ข้อ 3 และ 4) ถึงแม้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในข้อ 3 (การใช้ VR/AR) จะต่ำที่สุด แต่ความเป็นไปได้กลับอยู่ในระดับสูงมาก (4.42) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความคาดหวังของครูต่อการได้รับการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี สอดคล้องกับทฤษฎีกรอบแนวคิด TPACK การเสริมสร้างสมรรถนะที่แท้จริงต้องเป็น การบูรณาการระหว่างความรู้เนื้อหา วิธีสอน และเทคโนโลยี การที่ครูต้องการการสนับสนุนด้านสื่อ (ข้อ 3) และการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับการสอน (ข้อ 4) แสดงถึงความต้องการที่จะพัฒนาทั้งด้านการสอน (P) และการใช้เทคโนโลยี (T) เพื่อให้สามารถสอนเนื้อหา (C) ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Latip et al., 2023) หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment) ความต้องการเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ (ข้อ 4) สอดคล้องกับแนวโน้มทางการศึกษาที่ต้องการเลิกใช้การวัดผลแบบปรนัยที่เน้นการท่องจำ และหันมาใช้ในการประเมินที่วัดความสามารถในการนำไปใช้และการคิดขั้นสูงของผู้เรียนแทน

โดยสรุปแล้ว ผลการวิจัยนี้ให้การสนับสนุนอย่างแข็งขันต่อการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูตามที่ได้เน้น การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Practical learning) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) และการใช้



เทคโนโลยีและนวัตกรรม (TPACK) เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน ซึ่งหากมีการดำเนินการตามความต้องการเหล่านี้ จะเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาในศูนย์ดาตีกาให้สอดคล้องกับมาตรฐานและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ดาตีกา) พบว่า ครูจำนวนมากยังขาดทักษะการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย ยึดติดกับการบรรยายและการท่องจำ หลักสูตรยังคงใช้รูปแบบเดิมและขาดการปรับปรุง ขณะเดียวกัน ครูยังเผชิญปัญหา ค่าตอบแทนต่ำ ขาดอาคารเรียนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม อีกทั้งความร่วมมือจากชุมชนและผู้ปกครองยังไม่ทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์พบปัญหาที่ต้องให้ความสำคัญเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านสมรรถนะการสอนเชิงนวัตกรรม เนื่องจากข้อค้นพบที่เด่นชัด คือ การขาดทักษะในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ปัญหานี้สอดคล้องกับการที่ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้เทคนิคการสอนแบบเดิมที่เน้นการบรรยายและการให้นักเรียนท่องจำเป็นหลัก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ด้านความต้องการของครูในการพัฒนาตนเอง พบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ข้อค้นพบที่โดดเด่น คือ ความต้องการเพิ่มสวัสดิการด้านสุขภาพ ค่าตอบแทน และพัฒนาศักยภาพตนเองในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนด้านงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐาน การจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย รวมถึงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและความต้องการของชุมชน ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า การเสริมสร้างสมรรถนะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาปัจจัยด้านทุนตามทฤษฎีแรงจูงใจ เพื่อสร้างความพึงพอใจและความผูกพันในอาชีพให้แก่ครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ดาตีกา)

รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยนำเสนอ มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในระดับมาก องค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และกระบวนการเพื่อสร้างการเรียนรู้ด้วยตัวเองและการสะท้อนผล ข้อค้นพบนี้ยืนยันว่า รูปแบบที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการปฏิบัติจริง และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน มีความสอดคล้องกับความต้องการของครูและบริบทของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ดาตีกา) มากที่สุด



ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการศูนย์ฯ และหลักสูตรให้ทันสมัย มาตรฐาน โปร่งใส มีการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมกัน จัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในศูนย์ ตาดีกาให้สอดคล้องกับบริบทสังคมยุคดิจิทัล
2. จัดระบบสวัสดิการและค่าตอบแทนครูตาดีกาอย่างเป็นมาตรฐาน ควรมีการกำหนดอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสม เพื่อสร้างแรงจูงใจในระยะยาวและความมั่นคงในวิชาชีพ จัดทำโครงสร้างสวัสดิการด้านสุขภาพ เช่น เงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลเพิ่มเติมสำหรับครูศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) โดยเฉพาะ เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานและสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
3. เร่งเสริมสร้างสมรรถนะการสอนเชิงนวัตกรรมและการใช้สื่อดิจิทัล โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ฝึกอบรมระยะสั้นแบบเข้มข้น โดยเน้นการปฏิบัติจริงตามรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะที่เสนอไว้ข้างต้น
4. การจัดตั้งกลไกการพัฒนาวิชาชีพและการสะท้อนผลในระดับศูนย์ โดยการกำหนดให้การพัฒนาวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานปกติ โดยจัดตั้งและสนับสนุนการทำงานของ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในศูนย์ หรือในรูปแบบเครือข่ายศูนย์ใกล้เคียง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยเชิงเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ฯ ศึกษาความแตกต่างระหว่างศูนย์ที่ประสบความสำเร็จกับศูนย์ที่ยังมีข้อจำกัด เพื่อหาปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. การประเมินผลลัพธ์เชิงรูปธรรมของการพัฒนาตาดีกา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจของผู้ปกครอง และการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์
3. การศึกษาเชิงลึกปัจจัยความสำเร็จและกลไกการบริหารจัดการที่ทำให้ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ที่ประสบความสำเร็จสูง สามารถแก้ไขปัญหาด้านสวัสดิการ และพัฒนาระบบการสอนเชิงนวัตกรรมได้

รายการอ้างอิง

กรมประชาสัมพันธ์. (2568). คณะรัฐมนตรีอนุมัติปรับเพิ่มค่าตอบแทนครูสอนศาสนาอิสลามในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา). <https://phrae.prd.go.th/th/content/category/detail/id/9/iid/378466>



- กิ่งกาญจน์ ชันติจิตร. (2567). ทักษะของผู้บริหาร (อิมาม) ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ดาดีกา) ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนกันต์ วงษ์สันต์, ภัทรพล มหาจันทร์ และวีณา ชุ่มบัณฑิต. (2565). ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญตามแนวคิด ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(2), 1-12.
- นฤมล ภูสิงห์. (2567). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูในยุควิถีชีวิตใหม่ จังหวัดชัยภูมิ. *Rajapark Journal*, 18(61), 490-505.
- ปวีณสุตา ปัญญาจันทร์ และทองฟู ศิริวงศ์. (2567). ความพึงพอใจในงานและบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรศูนย์เวชศาสตร์ฟื้นฟูแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. *Journal of Modern Learning Development*, 9(10), 722-739.
- ปิ่นมุก เสนาดีสัย. (2567). การวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับประถมศึกษา: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร]. มหาวิทยาลัยสยาม.
- มุสลิม คาแรง และรอฮานี มาแฉ. (2563). สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามชั้นนำในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(1), 111-127.
- มูฮัมหมัดบูคอรี มะแอ, จิรศักดิ์ สุรงค์พิพชรธน์ และละมุล รอดขวัญ. (2568). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง. วารสารหาดใหญ่วิชาการ, 23(3), 523-539.
- มูฮัมหมัดอาฟีฟ อัสซอลิฮีย, นัชชีมา บาเกาะ, ยูโสบ บุญสุข และอิบรอฮีม ลามีน ซาโน. (2564). การเปรียบเทียบกลยุทธ์การสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์กับประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 16(2), 231-239.
- ยุทธนา เกื้อกุล, นิเนาะ แวอุเซ็ง และรุดียะห์ หะ. (2564). การจัดการศึกษาอิสลามในโรงเรียนของรัฐ: สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนา. วารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 12(1), 14-26.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2566). สถิติการศึกษาเอกชน ประจำปี 2566. https://opec.go.th/uploads/2024/plan/20240212_150613_607
- สุรียา หะยีเหย์บ. (2564). สภาพปัญหา ความคาดหวังและแนวทางการพัฒนาการศึกษาสถาบันศึกษาปอเนาะสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสตูล. วารสาร อัล-ฮิกมะฮ์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 11(22), 219-233.



- เอกภักดิ์ มีชัย, แวรอสนีย์ สะเมาะ, สุดาร์ตน์ ทองคำ และอาบิยะ บริพันธ์. (2565). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนใต้. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(1), 1-18.
- Assalihee, M., Bakoh, N., Boonsok, Y., & Songmuang, J. (2024). Transforming Islamic education through lesson study (LS): A classroom-based approach to professional development in Southern Thailand. *Education Sciences*, 14(9), 1029. <https://www.mdpi.com/2227-7102/14/9/1029>
- Assalihee, M. & Boonsuk, Y. (2023). Teaching management strategies on 21st century Islamic education for southernmost Thai private Islamic schools. *Anatolian Journal of Education*, 8(1), 13-28. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1385384.pdf>
- Attijani, M. D. S., Mutholingah, S., Rosidin, & Eyra, S. (2025). Navigating curriculum integration in minority contexts: Challenges and cultural dynamics of integrated Islamic education in Pattani, Thailand. *J-PAI: Jurnal Pendidikan Agama Islam*, 12(1), 66-80.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*. Sage.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.
- Desimone, L. M., & Pak, K. (2022). Instructional coaching as high-quality professional development. *Theory Into Practice*, 61(1), 3-12.
- Dokmai, P., Sakorn, W., & Nontapa, R. (2023). The professional learning community for teachers' professional development training in classroom action research for enhancing students' science, mathematics and technology competencies in new normal. *International Journal of Science Education and Teaching*, 2(1), 38-50.
- Imtiyaz, Y., Thongin, A. (2025). The role of the faculty of Islamic sciences at the prince of songkla university building of Islamic public value of multicultural citizenship in southern Thailand. *Halduskultuur: The Estonian Journal of Administrative Culture and Digital Governance*, 24(1), 75-101.



- Kaiyasit, C., Akkapim, S., Chanta, W., Vonganusith, V., Chamnankit, P., & Noinon, P. (2024). A study of participatory action research for teacher development in integrated learning management based on principles of sufficiency economy philosophy. *Trends of Humanities and Social Sciences Research*, 12(2), 201–222.
- Khareng, M. (2020). The achievement of teacher professionalism among religious teachers alumni of the Academy of Islamic and Arabic Studies, Princess of Naradhiwas University AIAS-PNU. *Akademika, Journal of Southeast Asia Social Sciences and Humanities*, 90(2), 127-138.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Latip, A., Robandi, B., Amaliah, Khakim, R. R., & Fatonah, N. (2023). Technological pedagogical content knowledge (TPACK) framework for science teachers' competences in facing global challenges and issues: A narrative literature review. *International Journal of Pedagogy and Teacher Education*, 7(1), 45–57.
- Nickerson, C. (2025). *Herzberg's two-factor theory of motivation-hygiene*. <https://www.simplypsychology.org/herzbergs-two-factor-theory.html>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Wattanakornsiri, A., Khunsawat, C., Kessada, P., Thongmaen, R., Jumpadee, R., Supimaros, C., Tongnunuie, S., Jamnongkan, T., Boontob, S., & Phuengphai, P. (2023). Professional learning community with interventions for STEM school improvement: A case study of Surin Phitthayakom School, Surin Province, Thailand. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 16(3), 14–29.